

Република България
ИКОНОМИЧЕСКИ
И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ

РЕЗОЛЮЦИЯ

на ИСС

относно

Многогодишната финансова рамка 2028 – 2034 г.

(разработена по собствена инициатива)

София
октомври 2025 г.

В плана за дейността на Икономическия и социален съвет (ИСС) за второто полугодие на 2025 г. е включена за разработване Резолюция на ИСС относно „Многогодишната финансова рамка 2028 – 2034 г.“.

Разработването на резолюцията бе разпределено на Председателския съвет с докладчици заместник-председателите на ИСС – Милена Ангелова от група I, Пламен Димитров от група II и Богомил Николов от група III. Работата на докладчиците беше подпомогната от външните експерти Росица Стелиянова, Петър Мишев и Тони Димов.

На заседание, проведено на 16 октомври 2025 г. Председателският съвет взе решение за одобрение и внасяне в пленарна сесия на проект на Резолюция на ИСС относно „Многогодишната финансова рамка 2028 – 2034 г.“.

На своята пленарна сесия, проведена на 24 октомври 2025 г., Икономическият и социален съвет прие настоящата резолюция.

1. Икономическият и социален съвет (ИСС) приветства навременното публикуване от страна на Европейската комисия (ЕК) на 11.02.2025 г. на Съобщението „Пътят към следващата многогодишна финансова рамка“¹, като отчита амбицията му да осигури независимо, сигурно и проспериращо общество и икономика в следващото десетилетие. ИСС призовава представителите на законодателната и изпълнителната власт в България и компетентните органи и институции да се включат в незабавни, редовни и всеобхватни консултации със социалните партньори и структурите на гражданското общество (СГО), за да формират балансирани и отразяващи интересите на държавата преговорни позиции и да обединят и мобилизират пълния потенциал за тяхното представяне и отстояване на европейско равнище. Във връзка с това, споделя своите съображения и предлага насоки, които да бъдат отчетени при формирането и отстояването на националната преговорна позиция.
2. ИСС подкрепя заявените цели за: повече гъвкавост в рамките на бюджета, осигуряваща капацитет да се действа и реагира бързо, когато обстоятелствата се променят неочаквано или когато трябва да бъдат постигнати нови политически приоритети; по-опростени, по-ефективни и хармонизирани финансови програми на ЕС, така че гражданите и предприятията лесно да намират и получават достъп до възможности за финансиране; бюджет, съобразен с местните нужди, с национални и регионални партньорски планове за инвестиции и реформи, насочен към постигане на резултат там, където е най-важно, и гарантиращ по-бърза и по-гъвкава подкрепа за по-голяма икономическа, социална и териториална кохезия в ЕС; сериозен тласък за насърчване на конкурентоспособността, за да може Европа да осигури веригите за доставки, да ускори иновациите и да поведе световната надпревара за чисти и интелигентни технологии.
3. В същото време, ИСС подчертава, че постигането на горепосочените цели би било възможно, само ако вече започнатите амбициозни европейски проекти и инициативи бяха напълно и успешно реализирани, което, за съжаление, не е факт и това предполага проблеми, затруднения и пречки пред ефективното прилагане на практика на предложението за МФР. Така например:
 - Единният европейски пазар не функционира напълно и все още съществуват много пречки и бариери;
 - Съюзът на капиталовите пазари все още не е постигнат и не изпълнява ролята си да мобилизира спестяванията на европейските граждани и частен капитал за насърчване на инвестициите;

¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Пътят към следващата многогодишна финансова рамка (COM(2025) 46 final).

- Плановете за възстановяване и устойчивост, въпреки че са от ключово значение, не успяват да постигнат очакваните резултати за всички държави членки; налаганите финансови корекции за неизпълнение в пълен обем на поетите като ангажимент реформи са често непропорционално тежки, а в същото време липсва ефективен механизъм за тяхното обжалване;
 - Административният капацитет както на националните администрации, така и на бенефициентите остава непостоянен и фрагментиран в рамките на ЕС;
 - Въз основа на настоящия опит с централизирани програми на ЕС (например „Хоризонт“) може да се заключи, че те по-скоро задълбочават разделението между държавите членки, отколкото да го преодоляват, като се наблюдава реален „стъклен таван“ за проекти на държави членки от последните три вълни на разширяване, което препятства или забавя тяхното развитие;
 - От съществено значение са механизмите за вземане на решения, които са призвани да отговарят на важни събития и предизвикателства, да са бързи и гъвкави, но още по-важно е тези решения да се приемат след надлежни консултации с всички държави членки (и след подходящи консултации на национално ниво със социалните партньори и заинтересованите страни, включително на национално, регионално и секторно равнище).
4. ИСС счита, че на базата на изложените аргументи в първите три точки на настоящата Резолюция, предложението на ЕК за МФР 2028-2034 г.² може да се определи като една добра първоначална основа, върху която задължително трябва да се надгражда. В тази връзка е важно да се отбележи, че ЕС преминава през исторически период на съществени предизвикателства, което прави трудно изготвянето на такъв документ, отчитайки различните по естество и обхват потребности на европейските граждани. ИСС е категоричен, че предложението на ЕК съдържа сериозни недостатъци, които трябва да се преразгледат в рамките на процедурата по приемането на цялостната финансова рамка за следващия седемгодишен период след 2027 г.
5. ИСС със съжаление констатира и редица проблемни текстове в предложението, които поставят България в неравностойно положение, тъй като не отчитат рисковете пред икономиката, сигурността, социалния прогрес на държавата ни, каквито са:
- Непризнаването на Черно море за граница на военен конфликт, което negliжира усилията на България за подкрепа на Украйна и нейните допълнителни разходи и пропуснати ползи поради продължаващата вече трета година война;

² Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите, Динамичен бюджет на ЕС за приоритетите на бъдещето — Многогодишната финансова рамка за периода 2028—2034 г. COM(2025) 570 final 2 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52025DC0570>

- Поставянето на таван от 105 % на националните пакети, който чувствително намалява частта от бюджета на МФР за България, който тя би следвало да получи на основа на чисто икономическите и социални показатели и по този начин действа като фактор, задълбочаващ различията и разделенията между държавите членки;
 - Предвид сериозността на ситуацията в района на Черно море, ИСС настоява ЕК да премахне тавана за разпределение в Общия ключ за държавите членки, които имат външни граници (по суша и/или море) и да включи Черно море в определението за външни граници в Ключа за вътрешни работи³, следвайки добрия пример, даден по отношение на ОСП⁴;
 - Правилото N+1 за изпълнение на ключови етапи от МФР на национално равнище, което предполага риск от неизпълнение на ключови действия в периоди на кризи (включително външни, но и политически) и заплашва с ненужни финансови санкции държавите членки.
6. ИСС счита, че една от слабите страни на предложението за МФР за периода 2028-2034 г., са недостатъчните средства за финансиране на мерки за справяне със социалните предизвикателства, включително борбата с бедността и неравенствата и стимулирането на обучителния процес в тясна връзка с насърчаването на конкурентоспособността, особено отчитайки съществените рискове от различни по естество външни фактори (включително неблагоприятни геополитически решения). В тази връзка също е необходимо допълнително преразглеждане на планираните средства във времето преди окончателното приемане на финансовата рамка на Съюза за следващия седемгодишен програмен период.
7. ИСС изразява загриженост по отношение на предложението за Европейски социален фонд (ЕСФ+). На първо място, начинът на формиране на средствата за това ключово направление е неясен. Причините за това са, както широкият обхват на целите и задачите, които трябва да се покрият по това перо от общия бюджет на Съюза (налице са нови приоритети), така и опасението, че част от тези парични потоци могат да се насочат към други програми. „Целта от 14%“⁵ не е еквивалентна на сега действащия ЕСФ+ (2021-2027 г.), което поставя под риск реализирането на поставените приоритети в областта. ИСС категорично настоява настоящото предложение на ЕК да бъде ревизирано в посока възстановяване на

³ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0d5ded06-639d-11f0-bf4e-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_2&format=PDF, p. 2, 3 General key, Home affairs key. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025SC0565>.

⁴ Chapter 5, art. 35, para 5. Brussels, 16.7.2025, COM(2025) 565 final, 2025/0240(COD), Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034 and amending Regulation (EU) 2023/955 and Regulation (EU, Euratom) 2024/2509 {SWD(2025) 565 final}. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025PC0565>.

⁵ 14% от ресурсите, достъпни за Национализираните програми за защита на потребителите (НПЧП) – около 68 милиарда евро + (потенциално) 21 милиарда евро под формата на заеми.

самостоятелността на ЕСФ+ в отделна програма, която да бъде достатъчно добре обезпечена с необходимия финансов ресурс за образование, обучение, формиране на умения и насърчаване на заетостта и социалното включване.

8. ИСС изказва пълна подкрепа относно представената рамкова позиция на България в областта на „Общата селскостопанска политика“, според която сегашният механизъм на функциониране на системата трябва да бъде запазен, като се коригира съответно предложението на ЕК. От ключово значение е бюджетните средства за сектора да бъдат с фиксирана стойност, която да бъде отделена в конкретно перо в рамките на МФР 2028-2034 г. Само по този начин може да се гарантира сигурност на земеделските производители в ЕС, в т.ч. и на тези в България. Важно е да се отбележи, че изложената позиция на страната ни съвпада с виждането на още шестнадесет представители на Съюза⁶, чиято обща позиция по темата е изпратена до ЕК на 30.09.2025 г. ИСС предупреждава, че предложеното сериозно орязване на бюджета в областта на рибарството с цели 66% спрямо сегашната рамка поставя функционирането на сферата под огромен риск и настоява за корективни мерки.
9. ИСС подкрепя насочването на повече ресурси към иновации и конкурентоспособност, но не подкрепя евентуалното ограничаване на средствата по кохезионната политика, която е доказала важноста си за преодоляване на различията между европейските страни и региони.
10. ИСС обръща внимание, че предвижданото изискване за по-голямо съфинансиране от националните бюджети би създавало проблеми за България, с оглед на социално-икономическата обстановка в страната и региона и гео-политическите кризи.
11. По последни данни на НСИ за 2023 г. интензивността на НИРД (измерена като процент на разходите за НИРД от brutния вътрешен продукт) възлиза на 0.79%, което е далеч под средното за ЕС. Сектор „Предприятия“ е най-големият от четирите институционални сектора, в които се осъществява НИРД, с дял от 64.3% от общите разходи за НИРД през 2023 г., от които най-голям е дялът на чуждестранните източници на средства за осъществяване на НИРД - 41.9%. Следва сектор „Държавно управление“, научните институти и организации от който формират 28.7%. Направените разходи за наука от висшите училища и университетските болници възлизат на 6.5%, а от нетърговските организации - на 0.5%. ИСС от години предупреждава, че намаляването на инвестициите в НИРД е ограничаващ фактор пред устойчивия икономически растеж и настоява в МФР да се предвидят амбициозни мерки за адресирането на това предизвикателство.

⁶ Австрия, Белгия, Испания, Италия, Латвия, Литва, Люксембург, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Унгария, Франция, Хърватия и Чехия, подкрепени от Естония.

12. Предложението за МФР предвижда засилване на механизмите за контрол, като се предлагат стимули и препоръки по отношение на спазването на принципите на върховенството на правото и на Хартата за човешките права. Плановете на всички държави членки следва да отговарят на двете хоризонтални условия по време на цялото изпълнение. Зависимостта на жизненоважни инвестиции за конкурентоспособността, социалния просперитет, сигурността, балансираното и устойчиво регионално развитие на Европа от обстоятелства, понякога извън контрола на националните власти, следва да продължи да се оценява внимателно и съобразно принципите за прозрачност, пропорционалност, обективност на данните и в партньорство между службите на ЕК и ДЧ. Същевременно е важно прилагането на хоризонталното условие за върховенство на правото да бъде подкрепено от солидна методология за оценка и от обективни, ясни критерии, прилагани еднакво за всички ДЧ. В тази връзка, от ключово значение би бил и редовният структуриран диалог на равнопоставена основа между Комисията и заинтересованите страни.
13. Предложението на ЕК не отчита факта, че в случая принципът „един размер подходящ за всички“ е неприложим, въвеждайки като задължителни специфични цели относно социални и поносими жилища и туризъм, вкл. устойчивост за ДЧ с БВП под 90%. Според ИСС е необходим баланс между предварително определени цели въз основа на европейския регламент, от една страна, и необходимата свобода ДЧ да избират онези от тях, които най-добре отговарят на техните национални, регионални и местни приоритети за развитие, от друга.
14. ИСС настоява социалните партньори и структурите на гражданското общество да бъдат пълноценно ангажирани в процесите по програмиране, изпълнение и наблюдение на подкрепата по МФР, вместо да бъдат единствено адресати и наблюдатели на решения и действия за изпълнение.
15. Новият бюджет ще насочи повече средства към високотехнологични проекти, чиста енергия и дигитализация. България, чиято икономика разчита в голяма степен на традиционни индустрии и въглищна енергетика, ще трябва да се впише в общия процес.
16. Кохезионната политика ще бъде преработена с цел повишаване на ефективността и намаляване на административните пречки, но това може да намали средствата за традиционни проекти за инфраструктура и регионално развитие. За България това означава, че ще трябва да насочи усилията си към по-ефективно управление на съществуващите фондове и към повишаване на капацитета за стратегическо планиране на инвестициите.

17. Въвеждането на централизирано управление на инструменти като Общата селскостопанска политика (ОСП), Европейския социален фонд (ЕСФ+), Европейският фонд за конкурентоспособност (ЕФК) и други поставят твърде много въпроси и опасения. Ако те не намерят адекватни отговори и решения, може би следва да се помисли за хибридни модели с по-засилено национално участие, вместо пълно централизиране.

18. ИСС изразява и общите си опасения, че:

- в настоящата динамична среда на нарастваща потребност от дигитализиране на всевъзможните сфери на обществения живот съществува риск от пренебрегване на определена част от регионите (ситуация, която може да засегне и България), поради липсата на достатъчен финансов ресурс за едновременна подкрепа за всички;
- неизпълнението на условията за получаване на финансирането от страна на националните правителства би могло да превърне същите тези региони в „заложник“ на неизпълнените цели, независимо от реалната ситуация, при която тези административни територии имат готови проекти.

19. В предложението на ЕК през периода 2028-2034 г. се предвижда започване на процеса по погасяване на главницата от заетите от ЕС средства за Инструмента Следващо поколение ЕС (Next Generation EU) възстановяването и преодоляването на последиците от пандемията от COVID-19. Същевременно възниква въпросът, дали не е необходимо в рамките на настоящото предложение за МФР да се обмисли включването на допълнителни разпоредби, които да гарантират, че още при планирането на следващия седемгодишен период Съюзът ще има готово решение при развитието на евентуална бъдеща криза, независимо от нейния произход и естество. В тази връзка, ИСС изразява позиция, че тази стъпка може да бъде направена, както като естествено продължение на NGEU, така и като нова, самостоятелна програма.

/п/

Зорница Русинова

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН СЪВЕТ